

INFORMATĪVAIS MATERIĀLS

ZAĻINĀŠANAS PRASĪBU NODROŠINĀŠANA

Obligātās prasības visā Latvijā no 2015.gada

Platību maksājumus 2015.gadā veidos divas galvenās daļas – **Vienotais platību maksājums (VPM)** un maksājums par klimatam un videi labvēlīgu lauksaimniecības praksi jeb **zaļināšanu**.

ZAĻINĀŠANAS PRASĪBAS NAV JĀIEVĒRO SAIMNIECĪBĀM:

- kurām aramzeme ir mazāka par 10ha;
- kuras ir **bioloģiski sertificētas** (visas saimniecības vienības).

Šīs saimniecības saņems zaļināšanas maksājumu automātiski.

Saimniecība var tikt daļēji atbrīvota no zaļināšanas prasības, piemēram, ja saimniecībā ir liels zālāju īpatsvars. Plašāku informāciju par visām zaļināšanas prasībām un izņēmumiem atradīsiet Lauku atbalsta dienesta mājaslapā www.lad.gov.lv.

KAS VEIDO ZAĻINĀŠANAS PRASĪBAS?

Zaļināšana sastāv no:

- kultūraugu dažādošanas;
- ekoloģiski nozīmīgu platību (ENP) izveidošanas un/vai uzturēšanas;
- esošo ilggadīgo zālāju (iepriekš pastāvīgās pļavas un ganības) saglabāšanas.

Uzmanību! Saimniecībām ar aramzemi 10 ha un vairāk no 2015. gada pieteikšanās platību maksājumiem obligāti būs jāveic elektroniski. Tas ļaus precīzi norādīt vajadzīgo informāciju un aprēķināt datus automātiski.

Izvēlieties jūsu saimniecībai atbilstošo aramzemes platību no 1.tabulā minētajiem variantiem un noskaidrojiet, vai un cik lielā mērā jūsu saimniecībā būs jāievēro zaļināšana.

1.tabula

Zaļināšanas prasību noteikšanas shēma

Saimniecības aramzeme 2015.gadā:	Vai saimniecībā jāievēro kultūraugu dažādošana?	Vai saimniecībā jāizveido/jāuztur ENP?	Vai jā saglabā esošie ilggadīgie zālāji?
mazāk par 10 ha	Nē	Nē	JĀ! Lauksaimnieks nedrīkst uzart vai pārveidot aizsargājamus ekoloģiski jutīgos ilggadīgos zālājus - BDUZ (ES nozīmes zālāju biotopus un putnu dzīvotnes)!
no 10,00 līdz 15,00 ha	Jā – vismaz 2 kultūraugi (galvenais kultūraugs ne vairāk kā 75% no aramzemes platības)	Nē	
no 15,01 līdz 30,00 ha	Jā – vismaz 2 kultūraugi (galvenais kultūraugs ne vairāk kā 75% no aramzemes platības)	Jā (ENP jāatbilst 5% no deklarētās saimniecības aramzemes)	
vairāk par 30 ha	Jā – vismaz 3 kultūraugi (galvenais kultūraugs ne vairāk kā 75% un divi galvenie kopā ne vairāk kā 95% no aramzemes platības)	Jā (ENP jāatbilst 5% no deklarētās saimniecības aramzemes)	Ilggadīgos zālājus, <u>kas nav BDUZ</u> , drīkst uzart un pārveidot, ja to īpatsvars valsts līmenī nav samazinājies zem pieļaujamās robežas! Ja ilggadīgo zālāju platības īpatsvars valsts līmenī samazināsies vairāk par 5% salīdzinājumā ar atsaucis vērtību, kas tiks noteikta 2015.gadā, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma uzartās ilggadīgo zālāju platības būs jāpārveido atpakaļ par ilggadīgajiem zālājiem!

Saskaņā ar ES regulas nosacījumiem ilggadīgo stādījumu platības nav skaitāmas pie saimniecības aramzemes, līdz ar to šīs platības netiks ņemtas vērā ne kultūraugu dažādošanas prasības, ne ENP prasības izpildei. Piemēram, ja kopējā saimniecības lauksaimniecības zeme (LIZ) ir 40 ha, no kuriem 25 ha ir aramzeme, bet 15 ha - ābeļu dārzs, tad ābeles netiks ņemtas vērā zaļināšanas prasību izpildei. Tā kā piemērā minētajā saimniecībā aramzeme ir 25 ha, tad kultūraugu dažādošanas prasības izpildei tajā jāaudzē vismaz 2 kultūraugi (galvenais kultūraugs ne vairāk par 75% no aramzemes platības) un ENP jāatbilst vismaz 5% no deklarētās saimniecības aramzemes (t.i., 1,25 ha jābūt ENP).

KULTŪRAUGU DAŽĀDOŠANA

Kultūraugu dažādošanas mērķis ir veicināt pastiprinātu vides aizsardzību, jo īpaši augsnes kvalitātes uzlabošanas jomā.

Kultūraugu dažādošanas prasība attieksies uz saimniecībām, kurās aramzemes platība 2015. gadā būs 10 ha vai vairāk (nepieciešamo kultūraugu skaitu un proporciju skatiet 1. tabulā).

Jāņem vērā termiņi! Kultūraugiem jāatrodas uz lauka vai arī to atliekām jābūt redzamām uz lauka pēc ražas novākšanas periodā no 15.jūnija līdz 31.augustam, lai varētu pārliecināties, ka kultūraugi noteiktajā platībā ir auguši.

Izņēmumi kultūraugu dažādošanas prasībai

Kultūraugu dažādošanas prasība nav jānodrošina, ja:

1) visa saimniecība ir bioloģiski sertificēta;

2) vairāk par 75% **no aramzemes** ir:

- aramzemē sētie zālāji;
- papuve;
- iepriekš minēto elementu kombinācija

un **atlikusī** aramzeme ir 30 ha vai mazāka;

3) vairāk par 75% **no atbalsttiesīgās lauksaimniecības zemes** ir:

- ilggadīgie zālāji;
- aramzemē sētie zālāji;
- iepriekš minēto elementu kombinācija

un **atlikusī** aramzeme ir 30 ha vai mazāka;

4) vairāk par 50% no deklarētās aramzemes ir platība, kas nebija deklarēta iepriekšējā gada iesniegumā un **visā saimniecības aramzemē** tiek audzēti tādi kultūraugi, kas atšķiras no iepriekšējā kalendārajā gadā audzētajiem.

Ir situācijas, kad var tikt piemērotas vienkāršotas prasības attiecībā uz nepieciešamo kultūraugu skaitu un to proporciju, piemēram, ja saimniecībā ievērojamu daļu no aramzemes veido aramzemē sētie zālāji un atlikusī aramzeme ir lielāka par 30 ha.

Šajos gadījumos aramzemē sētie zālāji kā galvenā kultūra varēs būt vairāk par 75% no kopējās aramzemes un atlikušajā aramzemē jāaudzē vismaz 2 kultūraugi, no kuriem galvenais kultūraugs nevar pārsniegt 75%.

Detalizēta informācija par izņēmumiem ir pieejama LAD mājaslapā www.lad.gov.lv.

EKOLOĢISKI NOZĪMĪGA PLATĪBA (ENP)

ENP izveidošanas un uzturēšanas mērķis ir bioloģiskās daudzveidības aizsargāšana un uzlabošana saimniecībās.

Saimniecībām, kurās aramzeme ir 15 ha vai mazāka, vai kuras atrodas pagastos, kuros meži ir vairāk par 50% no kopējās pagasta platības un aramzeme nav vairāk kā trešā daļa no mežu platības, ENP nebūs jānodrošina.

Atbrīvoto pagastu sarakstu skatiet LAD mājaslapā www.lad.gov.lv.

ENP ir jānodrošina saimniecībām, kurās deklarētā aramzemes platība 2015. gadā būs lielāka par 15 ha. Šādās saimniecībās ENP jāatbilst 5% no deklarētās saimniecības aramzemes.

ENP prasības izņēmumi

Izņēmumi tiek attiecināti uz saimniecībām, kuras jau izpilda ekoloģiski nozīmīgu platību mērķus.

ENP 5% apmērā no deklarētās saimniecības aramzemes nav jānodrošina, ja:

1) visa saimniecība ir bioloģiski sertificēta;

2) vairāk par 75 % **no aramzemes** ir:

- aramzemē sētie zālāji;
- pākšaugi;
- papuve;
- iepriekš minēto elementu kombinācija

un **atlikusī** aramzeme ir 30ha vai mazāka;

3) vairāk par 75 % **no atbalsttiesīgās lauksaimniecības zemes** ir:

- ilggadīgie zālāji;
- aramzemē sētie zālāji;
- iepriekš minēto elementu kombinācija

un **atlikusī** aramzeme ir 30ha vai mazāka;

4) vairāk par 50% no saimniecības aramzemes platības atrodas pagastā, kuram piemērojams atbrīvojums no ENP prasības ievērošanas.

2.tabula

Platības, kuras Latvijā 2015.gadā tiks uzskatītas par ENP

ENP veidi	Atbilstības kritēriji
Papuve	<ul style="list-style-type: none"> • nenotiek ražošana (t.sk. netiek audzēti kultūraugi, izņemot zaļmēslojumam); • uzturēta vismaz 6 mēnešus pēc kārtas kārtējā gadā un vismaz līdz 15.jūlijam; • nezāles tiek apkarotas, un augi (t.sk. tie, kas audzēti zaļmēslojumam) tiek iestrādāti augsnē līdz 15.septembrim; • vienu reizi pirms uzāršanas drīkst lietot glifosātus saturošus herbicīdus (raundapu).
Buferjoslas <i>(tikai gar ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatora (ŪSIK) ūdens objektiem)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • no 2 līdz 6 m platas joslas, ietverot krasta veģētāciju; • atrodas uz aramzemes vai blakus tai; • augu segums ir atšķirīgs no blakus esošās LIZ augu seguma; • nenotiek ražošana (t.sk. netiek audzēti kultūraugi), izņemot pļaušanu vai ganīšanu; • jānopļauj vismaz vienu reizi sezonā.
Slāpekli piesaistoši kultūraugi	<ul style="list-style-type: none"> • sēti tīrsējā vai maisījumos, kas veidoti tikai no slāpekli piesaistošajiem kultūraugiem; • ja lauks robežojas ar ŪSIK ūdens objektu, izveido vismaz 2 m platu joslu, ko neizmanto ražošanai (t.sk. neizmanto kultūraugu audzēšanai), izņemot pļaušanu un ganīšanu.
Vasarāji ar stiebrzāļu pasēju	<ul style="list-style-type: none"> • līdz kārtējā gada 15.septembrim tiek saglabātas pasējā iesētās stiebrzāles tīrsējā vai maisījumos (stiebrzāļu un tauriņziežu maisījumi neder!).
Ainavu elementi (atrodas uz aramzemes vai ar to fiziski saskaras):	
a) laukmales	<ul style="list-style-type: none"> • no 1 līdz 20 m platas joslas, kurās nav koku un krūmu dzinumumu, kas vecāki par 1 gadu; • nenotiek ražošana (t.sk. netiek audzēti kultūraugi), izņemot pļaušanu; • jānopļauj vismaz vienu reizi sezonā; • augu segums ir atšķirīgs no blakus esošās LIZ augu seguma.
b) dīķi	<ul style="list-style-type: none"> • no 0,01 ha līdz 0,1 ha platībā, ietverot piekrastes veģētāciju ne vairāk kā 10 m platā joslā; • tīlpnes no betona vai plastmasas netiek uzskatītas par ENP.
c) grupā augoši koki/koku un krūmu puduri	<ul style="list-style-type: none"> • zeme, ko aizņem grupā augoši koki un koku un krūmu puduri, 0,01 ha līdz 0,30 ha platībā; koku/krūmu puduru robežām fiziski jāsasaskaras ar aramzemes robežu, ja aramzeme šos elementus neieskauj pilnībā; lapotnēm jāpārsedzas.
d) aizsargājami dižkoki, alejas, dižakmeņi	<ul style="list-style-type: none"> • zeme zem dižkokiem, alejām un dižakmeņiem, kas aizsargājami saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu; alejas garākajai malai fiziski jāsasaskaras ar saimniecības aramzemes malu; dižkoku un dižakmeņu robežām fiziski jāsasaskaras ar aramzemes robežu, ja aramzeme šos elementus neieskauj pilnībā.

ENP devums un tiesības uz VPM

Dažādiem ENP veidiem ir atšķirīgs devums. Lai noteiktu, cik lielu ieguldījumu tas dod ENP platībā, tiek izmantoti koeficienti, tos var skatīt 3.tabulā.

3.tabula

Dažādu ENP devums un tiesības uz VPM

Elements	Mērvienība	ENP	Vai par šo platību var saņemt maksājumu?
Papuve	m ²	1 m ² papuves = 1 m ² ENP	JĀ
Buferjoslas (2–6 m platas joslas)	m	1 m garas buferjoslas = 9 m ² ENP	JĀ [*]
Slāpekli piesaistoši kultūraugi	m ²	1 m ² slāpekli piesaistošu kultūraugu platības = 0,7 m ² ENP	JĀ
Vasarāji ar stiebrzāļu pasēju	m ²	1 m ² vasarāju ar stiebrzāļu pasēju = 0,3 m ² ENP	JĀ
Laukmales (1-20m platas joslas)	m	1 m laukmales = 9 m ² ENP	JĀ
Dīķi	m ²	1 m ² dīķa = 1,5 m ² ENP	NĒ
Grupā augoši koki/ koku un krūmu puduri	m ²	1 m ² koku/krūmu grupas = 1,5 m ² ENP	NĒ
Aizsargājami dižakmeņi	m ²	1 m ² dižakmeņu = 1 m ² ENP	JĀ
Aizsargājami dižkoki (par katru atsevišķu koku)	m ²	1 m ² dižkoka = 1,5 m ² ENP	JĀ
Aizsargājamas koku alejas	m ²	1 m ² koku alejas = 2 m ² ENP	JĀ

^{*} var saņemt par buferjoslas daļu, kas ir iekļauta lauku blokā

Visi objekti kartēs tiks iezīmēti kā platības, izņemot buferjoslas un laukmales, kas kartē tiks attēlotas kā līnijas ar konkrētu garumu.

ILGGADĪGO ZĀLĀJU SAGLABĀŠANA

Lauksaimnieks **nedrīkst pārveidot un uzart ilggadīgos zālājus vides jutīgajās teritorijās, kas ir atzīti par ES nozīmes biotopiem** saskaņā ar Putnu direktīvu (2009/147/EK) un Biotopu direktīvu (92/43/EEK) un ir iekļauti LAD lauku reģistrā: <http://karte.lad.gov.lv/>.

Latvijai jānodrošina, lai ilggadīgo zālāju platības īpatsvars (ilggadīgo zālāju platības attiecība pret kopējo lauksaimniecības zemi), ko deklarējuši lauksaimnieki, nesamazinās vairāk par 5% salīdzinājumā ar 2012.gadu.

Ja ilggadīgie zālāji **valstī samazinās par 3%** (attiecībā pret ilggadīgo zālāju platības īpatsvara references vērtību), tad ilggadīgos zālājus nedrīkst pārveidot par zemi citām vajadzībām bez LAD saskaņojuma.

Ja ilggadīgie zālāji **valstī samazinās vairāk par 5%**, tad ilggadīgos zālājus nedrīkst pārveidot par zemi citām vajadzībām, un lauksaimniekiem pēc LAD pieprasījuma zeme jāpārveido atpakaļ par ilggadīgajiem zālājiem.

Jautājumu un neskaidrību gadījumos varat vērsties pēc konsultācijas jebkurā LAD klientu apkalpošanas centrā, rakstot e-pastu: klienti@lad.gov.lv, zvanot uz informatīvo tālruni 67095000 vai Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā.

Uzmanību! Šim materiālam ir informatīvs raksturs. **Lūdzam sekot līdzi izmaiņām mūsu mājas lapā www.lad.gov.lv, kur regulāri tiks ievietota aktuālā informācija.**